

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 95.

V Ljubljani, torek 27. aprila 1926.

Leto I.

Sklepi sofijske konference in njene socijalne politične zahteve.

I.
Strokovna balkanska konferenca na Balkanu, zbirajoča v Sifiji dne 9. do 11. aprila 1926 je pri razmotrivanju socijalne politike naslovila podjetjem kot priključno izvedljive sledeče zahteve:

a) Izvedba in ohranitev zakonito maksimalnega osemurnega dela v obrti, trgovini in poljedelstvu je absolutno nujna. Za mladino, za ženske in za delavce v zdravju škodljivih podjetij in delavnicah naj se uvede šesturno delo. Kjer pa že obstaja skrajšani delovni čas, naj se tudi uzakoni. Izvedba osemurnega dela in skrajšanje delovnega časa naj se uredi na pristanku skupnega sklepa. Tedenski počitek, določen na minimalnih 36 ur tedensko, naj odpade na nedeljo. Konvencije, nanašajoče se na prevoz nočnega dela mladine, otrok in pekov naj se ratificirajo in izvedejo.

b) Inspekcija dela naj se vpelje v vseh strokah dela. Vpliv strokovnih organizacij na inspekcije dela naj se omogoči z imenovanjem inspektorja dela in zastopnika strokovnih organizacij.

c) Varnost in zdravstvenost delavcev v podjetjih naj se zagotovi z varnostnimi napravami. Posebno pozornost je treba obrabiti na boleznih pri izvrševanju obrti.

d) Postaviti je treba zakonito priznanje obratnih odborov in zaupnikov.

e) Ustanoviti je treba posebna delavska sodišča za poravnava sporov, ki nastanejo v delovnem razmerju. Strokovne organizacije morajo imeti odločilen vpliv pri imenovanju sodnikov.

f) Obnoviti je treba javne delavske izkaze s paritetnim zastopstvom. Strokovne poslovalnice je treba izenačiti in vzporediti z javnimi.

g) Pravna obveznost tarifnih pogojev, ki morajo veljati kot minimum sporazumljenih pogojev je zagotoviti z zakonom. Prav tako poslovanje posredovalnih uradov.

h) Smotrene ustanove za zdravljenje delavcev je treba posebej nadomestiti z zakonom o plačanih dopustih.

i) Otrokom pod 14. letom in ženam dva meseca pred in po porodu je prepovedati vsako delo.

j) Izvesti je obvezen šolski punk do 14. leta. Prilagoditi je strokovno in izobraževalno delo mladoletnih delavcev praktičnim potrebam moderne dobe, ki se vračuna v zakonito dovoljeno delovno dobo.

k) Delo žen se naj plačuje prav tako kot moško.

l) Vse zakone in odredbe, ki se tičejo delavske zaštite, je treba prav tako uporabiti tudi za delovne pogoje delojemalcev v državnih in drugih javnih obratih, v kolikor niso ugodnejše urejene.

m) Kot oficijelno zastopstvo delojemalcev je upostaviti samostojne delavske zbornice.

n) Stremeti je za tem, da se ratificirajo in zakonitim potom izvedejo od strani mednarodnih konference sprejete konvencije in navodila.

II.

a) Stremeti je v vseh deželah za socijalnim zavarovanjem, ki temelji na moderni podlagi. Zavarovanje naj obsega sledeče panoge:

- a) Bolniško zavarovanje,
- b) Nezgodno zavarovanje,
- c) Invalidsko in starostno zavarovanje,

- d) Vdovske in otroške rente,
 - e) Materinsko zavarovanje,
 - f) Smrtnina,
 - g) Zavarovanje brezposelnih.
- Zavarovanci naj dobe samoupravo po organih socijalnega zavarovanja.

III.

a) Konferenca nalaga strokovnim organizacijam kot dolžnost, da delajo z vsemi sredstvi na to, da se z ozirom na uveljavljanje principa o enaki upravičenosti brez razlike narodnosti in vere, udeležiti zahteva svobodnih strokovnih organizacij po prostosti organiziranja in gibanja.

Konferenca posebej priporoča, da vplivajo posamezne organizacije na posamezne vlade, da odstranijo posamezne ovire, ki so tem zahtevam v nasprotju. Za prehodno dobo priznava konferenca, da v deželah, kjer so krize in brezposelnost dosegle toliko mero, da je lastno gospodarsko življenje in interes brezposelnih v nevarnosti, da začasno omeji pritok tujih delavcev na najnižjo mero in da zato podvzame najpotrebnejše korake. Vendar pa to pod pogojem, da nikakor ne pride do odpuščanja že nastavljenih inozemskih delavcev.

b) Da se one delavske moči, ki se nameravajo izseliti, ekonomično po načrtu odvajajo v različne dežele, skuša konferenca internacionalnih strokovnih organizacij delati na to, da se ustvari mednarodne delavske konvencije, ki bodo uresničile te zahteve.

c) V mednarodnem prometu je odpraviti potne liste in potne vizume. Kolikor se ne da odpraviti obveznost potnega lista, se naj zahteva uvedba mednarodno veljavnih potnih listov z veljavnostjo najmanj treh let.

IV.

Uveljaviti je treba enakopravnost v gospodarskem, socijalno političnem in kulturnem pogledu. Brezpogojna enakost pred sodiščem je še prav posebej vodilni pravci našega gibanja. Dosedanja zakonodaja dovoljuje inozemcem enake pravice samo pod pogojem reciprocitete. Zato je treba vplivati na enotnost mednarodne zakonodaje.

V.

Konferenca zahteva od članov, vključenih v mednarodni strokovni zvezi, da se takoj, ko pridejo v kaka tujo državo priključijo tozadevni tamokšnji strokovni organizaciji. Odpraviti je vse meje, ki sprečujejo prost uvoz strokovne literature in delavskih časopisov iz inozemstva.

OKLIC POLJSKE SOCIJALNE DEMOKRACIJE.

Varšava, 26. aprila. Za bližajoči se prvi majnik je izdala poljska socijalna demokracija oklic na delavstvo, v katerem zahteva razpust sejma (državnega zbora) ter sestavo delavsko-kmečke vlade. Socijalna demokracija napoveduje dalje v oklicu najostrejši boj proti monarhističnim in fašističnim stremljenjem ter obsoja najodločnejše postopanje komunistov na Poljskem. V oklicu zahteva stranka obenem priznanje teritorialne avtonomije za Ukrajino in Belo Rusijo. Socijalni demokrat so izdali ta oklic na poljski narod zaradi tega, ker se poljska žlahta resno bavi z mislijo, kako bi vpostavila fašistično diktaturo po Musolinijevem zgledu, le pravega junaka še ne morejo najti med seboj. Vrhutega se bavijo desničarske stranke z izpremembo sedanjega proporcionalnega volilnega reda, s katero bi se onemogočila manjšim strankam udeležba na volitvah in zastopstvo v sejmju.

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nelankirana pisma se ne sprejemajo

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritičje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20— Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22— Din za inozemstvo mesečno 32— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1— Din. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta 2 25 Din. Pri večjem številu objav popust.

Pašić je nepomirljiv.

INTERVENCIJE MINISTROV PRI PAŠIČU. — PREDLOG ZA IZKLJUČITEV LJUBE JOVANOVIČA. — LJUBA JOVANOVIČ IZKLJUČEN. — KRITIČEN POLOŽAJ VLADE. — PRED DEMISIJO VLADE.

Belgrad, 27. aprila. Včerajšnja seja glavnega odbora radikalne stranke se je pričela šele ob 11. uri. Navzočih je bilo 71 delegatov. Dopoldne pred sejo so obiskali Pašića radikalni ministri predsednik Uzunović, dr. Ninčić in Marko Gjurčić ter skušali pregovoriti Pašića k pomirjenju in mu odsvetovali izključitev Jovanoviča, naglašujoč težke posledice takega koraka. Pašić je nasvete odklonil, niti za odgoditev izključitve ga niso pridobili. Predsednik vlade je bil včeraj ob 11. uri tudi na dvoru, da poroča o položaju, ki je kritičen za vladno zlasti, ker hoče radikalna ministra Boža Maksimović in dr. Srskić odstopiti, če stranka izključi Jovanoviča.

S seje je Pašić spodil poslance in razpravljal samo z ostalimi delegati. Sejo je zapustil tudi Uzunović in šel takoj h kralju. Oglasili so se razni govorniki, delegati radikalne stranke in v splošnem je bilo videti, da so za pomirjenje in spravo, le nekaj jih je bilo, ki so se odločno oprijeli Pašića in ostro nastopili proti Jovanoviču. Jovanović se ni dosti branil, izjavil je samo, da pri svojem vztraju in še nadalje vzdr-

žuje kritiko sedanosti in sedanjega Pašićevega položaja, izjavil pa tudi da glavni odbor ni kompetenten za reševanje tega vprašanja in da zato ne bo sprejel in priznal nobenega sklepa. Istega mnenja je bil tudi belgradski delegat preds. kasač. sodišča dr. D. Subotić. Pašić je pa vztrajal in zahteval glasovanje. Izid glasovanja je bil čuden. 46 delegatov je glasovalo za izključitev Jovanoviča, 1 delegat proti izključitvi, 22 delegatov pa ni hotelo glasovati. In Jovanović je bil izključen. Da je dosti simpatij za Jovanoviča, je razvidno iz številnih ovacij, ki so mu jih prirejali prijatelji in pa njegova izjava, da se pesem šele pričinja in pa njegovo slovo: »Na svidenje.« Akeija Jovanovičeva torej vsekakor še ni končana, sklican je že sestanek Jovanovičevih prijateljev, zlasti poslancev. Izključitev Jovanoviča bo imela težke posledice za stranko in mogoče tudi za Pašića samega. Na vsak način je pa izključitev izzvala vladno krizo in jo pospešila tako, da moremo sigurno govoriti o demisiji Uzunovičeve vlade. Radič je že odpotoval v Belgrad.

Politični položaj v državi kritičen.

Belgrad, 27. aprila. Javno mnenje v Belgradu presoja politični položaj kot kritičen. V Belgradu prevladuje mnenje, ki ga zlasti naglašuje Pašić, da je edinstvenost države le takrat zadržana, če imajo v rokah absolutno vodstvo državne politike radikalni. Pokazalo se je to zlasti ob sestavi Uzunovičeve vlade, ko se ni upal ne Davidović ne Jovanović, ne kdo drugi sestaviti novo vlado, ker je bil vsakdo gotov, da bi se izpostavil nevarnosti sam in tudi država. Te razmere se ne bodo še tako kmalu izpremenile. Opozicijske stranke uvidevajo ta položaj ter zaradi tega opuščajo vsakršne opozicijske

ne akcije proti režimu. Zavedajo se opozicijske stranke tudi prav dobro da je v sedanjem položaju mogoče le troje: čisti režim radikalov ali kakršnakoli koalicija brez vpliva druge stranke, vlada generalov, ki je državljani že iz gospodarskih razlogov ne morejo želeli. V tej politični sferi, ki traja takorekoč že od sprejema ustave, se utegne nahajati država še več let, dotlej, dokler ne zmaga med meščan. politiki načelo politične enakopravnosti za celo državo ter se politične stranke orientirajo v zmislu njih gospodarsko-političnih interesov.

DIPLOMATIČNI BOJ ZA TURČIJO.

Dunaj, 26. aprila. Iz Londona poročajo, da je imel Chamberlain daljši razgovor s turškim poslanikom v Londonu ter izjavil, da Anglija pristane na predlog Turčije glede razmejitve v mosulskem vprašanju. Anglija nudi Turčiji delež na petrolejski produkciji in druge ugodnosti. Turčija pa mora stopiti v Zvezo narodov in delati v bodoče z Anglijo namesto z Rusijo. Če se sklone med Anglijo in Turčijo pogodba, bo Anglija napela vse sile, da se grško-italijanski komplot proti Turčiji onemogoči.

Pariz, 26. aprila. V Parizu izhajajoči »Revue Balcan« objavlja razgovor s sovjetskimi poslanikom Rakovskim, ki je izjavil, da bi bila kot podlaga za sporazum balkanskih držav s sovjetsko Rusijo potrebna dalekosežna neutralitetna pogodba, enaka kakor je bila sklenjena s Turčijo. V interesu mednarodne konsolidacije bi se morale balkanske države približati Rusiji. Besarabsko vprašanje bi ne moglo biti povod rusko-rumunski vojni, če Rumunija dovoli besarabskemu prebivalstvu samoodlobo. Tendence ruske politike ima očitno namen, da parira angleški vpliv v Turčiji in

sploh v Aziji. — Obenem se pa Rusija pogaja tudi s Turčijo ter jo vabi, da sklene z njo vojaško konvencijo v obrambo Dardanel in eventuelnega spopada Grčije in Turčije.

NEMŠKO-RUSKA POGODBA PODPISANA.

Berlin, 26. aprila. Ruski poslanik Krestinski in nemški zunanji minister dr. Stresemann sta nemško-rusko pogodbo po seji nemške vlade podpisala. Pogodba se danes razglasi.

NEURJA V BOSNI.

Sarajevo, 27. aprila. Vsled obileg dežja je reka Una tako narasla, da je prestopila bregove in uničila vse posetve. V posameznih krajih so ceste pod vodo in trgovci so morali svoje zaloge le delno rešiti v podstrešjih, drugam je povsod udrta voda.

GLEDAŠKI RAVNATELJ TEPEN

Bukarešta, 26. aprila. Ravnatelj bucareške opere Georgesca so pretepli gledališki igralci. Moral je v bolnico. Igralci niso dobili obljubljenih honorarjev in poviškov, pa so se spravili nad ravnatelja, ker je baje on to forsiral in zavlačeval. Policija je več igralcev aretirala.

Proslava 1. maja v Sloveniji

Delavske organizacije v Sloveniji bodo praznovala letošnji 1. maj po naslednjem sporedu:

Ljubljana

Na predvečer 1. maja prirede združeni delavski pevski zbori v Ljubljani

Delavsko akademijo

v dvorani »Uniona«, čije čisti dobiček je namenjen reduciranim trboveljskim rudarjem. Spored akademije:

Scheu: Delavski pozdrav. Pojo združeni pevski zbori pod vodstvom prof. A. Gröbminga. — Peter Bezruč: Rdeči cvet. — Fran Albrecht: Proletarski maj. Recitira g. Ciril Debevec. — P. Korun: Potrkali na okno. — A. Medved: Zaroka. Poje delavsko glasbeno društvo v Ljubljani. Pevovodja D. Grum. — E. Adamič: Kregata se baba in devojka. I. Pavlič: Nocoj je pa lep večer. (A. Zupan). Z. Prelovec: Škrjanček. (Bariton solo poje). Poje pevsko društvo Cankar. Pevovodja Kristo Perko. — L. M. Škerjanc: Vizija. A. Grečaninov: Ujetnik. Poje s. A. Zupan, na glasovirju spremlja H. Svetel. — Fran Albrecht: Moj črni brat. Peter Bezruč: Nestvor. Recitira g. Ciril Debevec. — Iv. pl. Zajc: Curičica mala. V. Vodopivec: Na poljani. E. Adamič: Lucipeter ban. Poje »Grafika« pod vodstvom prof. Gröbminga. — Po končanem sporedu »Komers«, pri katerem sodeluje tamburaški zbor »Svoboda« iz Viča pod vodstvom s. Lehpamerja. — Cene sedežev od 6 Din do 20 Din do 20 Din. Stojišče 5 Din. — Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

Na dan 1. maja: Ob 5. zjutraj budnica delavske godbe, ki jo spremljajo »Udarniki« v kroju z zastavami združenih organizacij. Ob 9. dopoldne

Manifestacijski shod

v dvorani Mestnega doma. Po shodu obhod po mestu z godbo in zastavami. Ob 3. pop. veselica v vseh prostorih »Tivolija«. Ob 8. zvečer delavska predstava »Borbe« v gledališču.

Jesenice

Ob 6. zjutraj odhod z Delavskega doma z godbo na čelu na Dobravo, Javornik Koroško Belo in Lesce ter nazaj do jeseniškega kolodvora, kjer se bo vršil javen shod.

Trbovlje

Ob 5. zjutraj budnica rudarske godbe, ob 6. zbirališče pred »Delavskim domom« nato odhod v kraj Trbovlje. Ob 9. dopoldne

javen shod

popoldne ob 4. pa veselica v vseh prostorih »Del. doma«.

Zagorje ob Savi.

Ob 5. zjutraj budnica na Toplicah, nato odhod proti Kisovcu, odkoder bo sprejeto, po pozdravnem govoru, odkorakal čez Loke, Zagorje, Švepovna nazaj na Toplice, kjer se bo ob 9. dop. vršil

javen shod.

Na dan 1. maja zvečer predstava, ki jo priredi »Svoboda« I v Rudarskem domu na Lokah v korist brezposelnim.

Hrastnik.

Na predvečer 1. maja predstava, deklamacije in pevske točke, na dan 1. maja zjutraj budnica, ob 8. zbirališče pred društvenim domom, ob 9. odhod proti kolodvoru, kjer se bo ob 10. dop. vršil v gostilni Domitrovič

javen shod.

Popoldne prosta zabava v prostorih Delavskega doma.

Mežica.

Na predvečer sviranje rudarske godbe pred poslopjem Konsumnega društva; na 1. maja ob 5. zjutraj budnica v Mežici in Črni, ob 6. zbirališče pred Konsumnim društvom, ob 7. sprejem sodrugov iz Holmea, ob 8. odhod na Polenovo, odkoder odkoraka sprejeto skupno s sodrugom s Podpece in Črne nazaj v Mežico, kjer se bo vršil skupen

javen shod.

Ob 2. popoldne predstava, nato veselica v gostilni Trohe.

Ptuj.

Prvega maja ob 10. dopoldne javen shod pri »Belem Križu«, popoldne pa odhod izpred gostilne Stražil na Breg, na to pa na veselico v Ljudskem domu.

Muta.

Ob 5. zjutraj budnica z godbo, kolezarji in ženskimi članicami. Ob 4. pop. javen shod in prosta zabava.

Rajhenburg.

Ob 10. dop. javen shod v Delavskem domu.

Zabukovec.

Ob 10. dop. javen shod v gostilni Gomilšek v Grižah.

Kamnik.

Ob 10. javen shod pri »Ameriki« s sodelovanjem pevskega zbora »Solidarnost«. Ob 4. popoldne prosta zabava, katere dobiček je namenjen društveni knjižnici.

Litija.

Ob 9. dopoldne javen shod v gostilni pri Cerarju.

Guštanj.

Ob 4. budnica, ob 8. obhod, ob 9. dop. javen shod na sejmišču.

Tržič.

Ob 7. obhod po okolici, ob 10. dop. javen shod.

Fala

bo praznovala 1. maj skupno s sodrugom v Rušah.

Kranj.

V tem mestu se bo letos prvič praznoval prvi maj s sestankom vseh tamšnjih sodrugov.

Rogaška Slatina.

Tudi v Rogški Slatini bodo sodrugom letos prvič proslavili 1. maj in sicer z izletom v naravo.

Kočevje.

Ob 10. dopoldne javen shod v gostilni pri Lisjaku v Šalski vasi.

Žreče.

Zbiranje sodrugov in javen shod. Spored iz ostalih krajev objavimo prihodnjic.

Županske volitve v Trbovljah.

Trbovlje, 25. aprila.

Rok za potrditev župana in obč. svetovalec je potekel. Govori in pripoveduje se po naši občini marsikaj; v Ljubljano menda hodijo razne deputacije, ki intervenirajo, da bi naj v največji delavski občini Slovenije vladal še nadalje — gerent. Veliki župav pa molči. Delavci za sedaj tudi še molče, ali, kakor kaže, dolgo da njihov molk ne bo več trajal, ker vprašati se bodo morali: ali je še pravica ali je sploh ni več?

Za župana so občinski odborniki izvolili s. Ignaca Sitterja. Ali je sploh mogoče najti kak resni razlog za to, da bi veliki župan ne mogel potrditi njegove izvolitve za župana. Poglejmo si nekoliko to stvar. S. Sitter je bil prvič izvoljen za obč. odbornika in potem za svetovalec 1. 1907. in je bil v tej funkciji kot zaupnik delavstva do 1. 1919, ko je vlada postavila gerenta. Deželna vlada ga je takrat vprašala, če prevzame mesto gerenta, kar je seveda s. Sitter odklonil iz načelnih razlogov. Tudi članstvo v gerentskem sosvetu je odklonil iz istih razlogov. L. 1924 je veliki župan dr. Lukan hotel zopet imenovati s. Sitterja za gerenta, ali sodr. Sitter je iz istih razlogov kot 4. 1919. odklonil to imenovanje. Ali je s. Sitter drugačen sedaj, ko so ga volili izvoliti? Uradnik okrožnega urada je, vzoren uradnik, mož, ki je vedno na pravem mestu. Seveda ni takšen, ki bi sprejemal odlikovanja preje od avstrijskega Dunaja, pozneje od srbskega Beograda... Odklanjal je take stvari preje in bi jih tudi pozneje.

Kaj pa podžupan s. Grabnar? Ali ga ni veliki župan imenoval v sosvet gerenta Voduška? Ali pa svetovalec s. Persoglio? Ali ni bil v sosvetu gerenta Voduška? Če sta bila na mestu za Voduškov sosvet, koja mesta sta sprejela, ker je to gerentstvo imelo izvršiti volitve, potem sta menda prav tako na mestu kot izvoljena svetovalec!!!

In nosilec naše liste s. Gunšek? Veliki župan Baltič ga je imenoval v sosvet lani oktobra meseca. Če je ta gerentov svetnik vodil našo listo, potem menda ne more biti ugovora proti njemu... Tudi on je iz gomijih vzrokov sprejel gerentsko svetništvo.

Tudi sedaj izvoljene svetovalec, znane »socijalpatrijote« ss. Jazbeca, Klenovška in Malovrha je imenoval g. veliki župan Baltič v sosvet, ki je imel izvršiti volitve obč. odbora in župana.

Tedaj, če proti Sitterju, Grabnarju, Persogiju, Jazbecu, Klenovški in Malovrhu ne more biti ugovorov, ker so vsi bili že v gerentskem sosvetu. Zakaj pa se zavlakuje potrditev sedanje izvolitve? Gotovi gospodje pravijo: »Gosp. Voduška bi izvolili, pa bi bilo vse v redu.« Le počasi. Mi g. Voduška dobro poznamo; mi smo ga zato volili za svetovalec, župan in podžupan pa morata v Trbovljah biti reprezentanta razredno zavednega proletarijata. Mi vemo, da so g. Voduška po prevratu narodni gospodje (dr. Dimnik, dr. Drenovšek in drugi) odstavi od gerentstva, ga zapodili iz Trbovelj in da je narodna kot deželna vlada postavljala vse mogoče ljudi za gerente: na Voduška se je spomnila šele, ko so delavski delegatje rekli: pa postavite g. Voduška, ki je pač boljši kot vaši dosedanji gospodje, da se izvrše končno volitve v občinski odbor. Ali takrat, ko so volitve, takrat ko odločuje volja zavednih delavcev samih — takrat pa odločajo po svojem prevdanku in intenciji svojega programa.

Opozorjamo merodajne kroge: naj se ne igrajo z trboveljskim delavstvom. Njihove kombinacije: »če bi ti in ti šli skupaj, pa bi ti in ti dobili večino« — so napačne! Če bo potreba, prav, pa delajmo nove kombinacije — in prepričali se bodo še tisti, ki danes tega ne vidijo, da so se in da se motijo, če mislijo, da bodo trboveljske rudarje še kedaj prevarili, ali pa da so brezpravna para.

Volitve v trboveljsko občino so se pravilno izvršile in ni razloga, da se sedaj delavstvo še razburja in kliče duhove... Pravica mora biti za vse enaka.

Pravijo...

da so slovenski radikali energični in pravijo, da se drug drugega kaj malo boje, vsi pa da Pašiča časte, če že ne njega samega, pa njegovo brado. Pravijo, da so tudi slovenski radikali dosledni, ker so pač Slovenci vedno dosledni. Ker pa radikali ne morejo več nositi pri sebi podobice sv. Alojzija in sv. Jožefa, nosijo s seboj podobico svetega Pašiča, ki je na vsak način po starosti prekosil marsikakega svetnika in bo mogoče še Matuzalema. In s sveto podobico so šli v Belgrad Zupanič, Sajovic in Tavčar, da rešijo krizo radikalne stranke. In so jo baje samo slovenski radikali rešili. Zupanič iz hvaležnosti ker mu je baje svoje dni preskrbel in povedal, da ministru pripada kabinet in mu razodel, da na mesto ministrov morajo delati kabinetni šefi in tako dalje... Tavčar ima zopet svoje dolžnosti i napram Pašiču i napram Zupaniču, ker le tako se stranka drži po koncu. Sajovic jo je pa polomil, strahovito jo je polomil, najbrž ni imel svete podobice Pašiča v žepu in se ni mogel na potu v Belgrad navduševati za sveto brado in pa... pravijo... da noče izkazovati hvaležnosti ne Zupaniču in ne Pašiču...

Jack London:

Železna peta,

(Socijalni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

Nisem bila presenečena o izidu mojega razgovora z gospo Wicksonovo in gospo Pertonwaithovo. Bili sta dami družbe. Njuna domova sta bili palači. Imeli sta množino hiš, razstavnih po vsej deželi, v gorah in ob morju. Imeli sta armado uslužbencev in obilica njunih socijalnih udejstvanj je bila sama zmeda. Pokroviteljstvovali sta univerzam in cerkvam, in posebno duhovščina je bežala v ponižni podanosti pred njima. Ti dve ženi sta bili sila, in bili ste to radi svojega denarja.

Posnemali sta svoja moza in govorili v istem visokem tonu o politiki in o dolžnostih in odgovornosti bogatih. Imeli sta isto moralo, kakor njuna moza, moralo njunega razreda; govorili sta gladke fraze, katerih njuni lastni ušesi nista razumeli.

Bili sta razžaljeni, ko sem jima povedala o obžalovanju vrednem položaju Jacksonove rodbine in da se čudim, da se niso dobrohotno zavzele zanj. Poučile so me, da nista hvaležni za pouk nobenemu, ki bi ga jima kdo dajal glede njunih socijalnih dolžnosti. Ko sem ju kratko prosila, naj pomagata Jacksonu, sta ravnotako kratko odklonili. Presenetljivo pri tem je bilo to, da sta mlaodane odklonili z istimi in enakimi besedami, čeravno sem obiskala vsako posebej in nista imeli pojma, da sem bila pri eni in drugi. Obe sta odgovorili, da ju veseli, da se izjasnita: nikdar

ne bosta priporočali, da se da premija za zaničnost. Tudi nočeta s tem, ako se ponesrečencem izplača odškodnina, voditi siromake v skušnjava, da se sami vržejo v stroje.

Bili sta odkritosrčni, visoki dami. Bili sta pijani samozvesti o lastni preudarjenosti in pravičnosti razreda, kateremu pripadata. Za vse, kar sta delali, sta imeli sankcijo v njeni razredni morali.

Ko sem se odpeljala od gospe Pertonwaithove, premislila sem še vse enkrat in se spomnila besed Ernesta, da sta navezani na stroje, ali tako, da sedita zgoraj, na vrhu.

5. Vedoželjni.

Ernst je pogosto zahajal k nam. Med tem ni bil samo moj oče, tudi ne samo polemizirajoča družba, ki ga je privlačila. Temveč laskala sem si takrat, da sem deloma jaz tista povzročiteljica njegovih obiskov in kmalu nato sem zvedela, da je bila moja domneva resnična. Nikdar ni bilo takega ljubimca, kakor Ernst Everhard. Njegov pogled, stiskanje rok je bilo krepkejšo in sigurnejše, ako in kje je to le bilo mogoče. In vprašanje, ki je od začetka ležalo v njegovih očeh, je postajalo še bolj zapovedujoče.

Prvi vtis, ki ga je naredil name, ko smo se spoznali, je bil neugoden. Nato sem čutila, da me nekaj vleče k njemu, a me je nato zopet odbilo, ko je moj razred tako surovo napadel. Ko sem pa spoznala, da on mojega razreda ne obrekuje in da je tisto žalostno, kar je o njem povedal, upravičeno, sem zopet čutila, da me sili k njemu. Postal je moj orakel. V moje dobro je strgal krinko z obraza družbi in mi do-

volil bežne poglede v resničnost, ki je bila ravnotako neprijetna kakor nesporna.

Kakor sem rekla, nikdar ni bilo takega ljubimca, kot je bil on. Nobeno dekle v vseučiliščnem mestu ne živi do svojega štiriindvajsetega leta tako samostansko, da bi ne imela ljubezenskih izkušenj. Tudi jaz sem imela častilce in sicer tako med brezbrskimi študenti, profesorji, atleti, kakor tudi med nogometnimi giganti. Ali noben izmed teh mi ni dvoril tako, kakor Ernst. Objel me je, predno sem vedela. Njegove ustnice so se dotaknile mojih, predno sem mogla protestirati ali se ubraniti, pri tem je njegovo konvencionalno dostojanstvo učinkovalo smešno. Ni me snubil. Objel me je in poljubil in smatral za gotovo, da se poročiva. O tem ni bilo nobene diskuzije. Edina diskuzija — in ta je nastala pozneje — je bila o tem, kedaj bo najina poroka.

Bilo je brezprimerno. Bilo je fantastično. Ali soglasno z Ernstovim dokazom resničnosti je »bil uspeh«. Zaupala sem mu svoje življenje. In to zaupanje je bilo srečo prinašujoče. Vendar mi je bilo pogosto v prvih dneh naše sreče težko radi bodočnosti, ko sem mislila na gorečnost in burnost njegovih zatrjevanj ljubezni. Ali ta bojazen je bila neosnovana. Nikdar še ni bila kajzen žena osrečena od bolj zlahtnega in nežnočutečega soproga. Ta nežnočutnost in burnost od njegove strani sta bili posebni mešanici, podobni bojazljivosti in nepriljenosti v njegovem obnašanju. O ta bojazljivost! Nikoli je ni premagal, zato je bila tudi tako lepa. Njegovo obnašanje v naši sprejemni sobi me je spominjalo na opreznega bika v trgovini porcelana.

(Dalje prih.)

Križem sveta.

Posledice petrolejskih požarov. Na reki Mississippi se je zadnjič pripetilo več nesreč, pri katerih je izgubilo kakih štirideset mornarjev svoje življenje. Največ žrtev je bilo, kakor se domneva, ko je nizozemski parnik »Silvanus« trčil v petrolejsko ladjo »Thomas H. Wheelers«, last Standard Oil kompanije. Ta nesreča se je pripetila ponoči. Doslej došla poročila pravijo, da je izmed petdeset mož posadke nizozemskega parnika pogrešanih petintrideset. Domneva se, da je na parniku »Silvanus« nastala eksplozija. Reka je goreči parnik nosila daleč s seboj, dokler se ni slednjič potopil. Trupel niso našli še nobenih. Na petrolejskem parniku »O. T. Waring«, ki je tudi last Standard Oil kompanije, se je pripetilo več eksplozij. Izmed dvesto mož na krovu jih pet pogrešajo, 29 pa jih je bilo ranjenih. Reka Mississippi je ponoči v daljavi več milj dobesedno gorela. Pokrita je bila namreč z bencinom, ki se je pri trčenju razlil in je dolgo gorel z velikim plamenom. Petrolejska firma Union Oil kompanije je bila v daljavi dveh milj in v širjavi od 25 čevljev do tri četrt milje vsa v plamenu. Iz šestih velikih rezervarjev in iz najmanj sedmih manjših nadzemskih kotlov so švigali dolgi plameni visoko v zrak. Nad 6.000.000 sodov petroleja se gori oziroma je deloma že zgorelo. Končna škoda, kadar bodo plameni vse požrli, bo znašala na olju in na uničenih pripravah nad 15 milijonov dolarjev. Petrolejski požar je zahteval dve človeški žrtvi. Izkušeni gasilci petrolejskih požarov, ki v tem slučaju ne morejo prav ničesar storiti, pravijo, da je to največji požar te vrste, kar jih pozna zgodovina ameriške petrolejske industrije. Ogromen steber modrikasto črne dima se je dvigal visoko v zrak. Tuintam je švigal zraven dima dolg ognjen jezik. Večkrat se je potresla zemlja, kar je bil znak, da je zopet eksplodiral kak kotel in da se je vrela olje razlilo po premočeni zemlji. Več farmarskih poslopij, ki so jih stanovaleci pravočasno zapustili, je pogorelo. Potok San Luis se je vil po svoji dolinici kakor ognjen trak, kajti goreče olje se je z vseh strani stekalo vanj. Ogromni požar je zanetila strela.

Sovjetski potni list stane 150 dolarjev. Rusi, ki hočejo potovati v Ameriko ali katero drugo deželo v tujemstvu, morajo odslej plačati 300 rubljev (150 dolarjev) za potni list.

Morileci sovjetskih komisarjev obsojeni na smrt. Iz Mohileva poročajo, da je bilo pred kratkim tamkaj 46 kontrarevolucionarjev obsojenih na smrt na podlagi obtožbe, da so umorili 40 sovjetskih komisarjev. Nekateri umori so bili izvršeni že leta 1921.

Veliki deli Marsa so puščava. Polovica Marsa je tako suha kakor na primer puščina Sahara. To je na kratko, eno zanimivega članka v astrofizični reviji čikaške univerze. Profesorja Walter S. Adams in Charles E. St. John sta na Mount Wilson observatoriju dalj časa natančno proučevala planet Mars. S spektralno analizo sta natančno ugotovila, koliko vodenih par se nahaja v ozračju nad tisto polovico planeta, ki je bila ob času opazovanja obrnjena proti zemlji. Ugotovljeno je bilo, da se nahaja na velikih delih Marsa v ozračju ne več kot šest odstotkov vodenih par, ki se nahajajo nad Mount Wilsonom in samo tri odstotke vode, ki se nahaja nad Pasadena, Cal. Po mnenju gori imenovanih znanstvenikov pomeni to, da so veliki deli opazovane Marsove polovice skrajno suhi in suhi.

Burbank je umrl. Luther Burbank, slavni znanstvenik, je nevedno umrl. Bil je star 77 let. Pokopala ga je srčna hiba, ki se je pojavila pred par tedni. Njegova zadnja želja je bila, da ga pokopajo v njegovi drevnici med rožami, katere je sam ustvaril.

Najbolj zdravo vlemesto. — Največje mesto v Avstraliji je Sydney, šteje čez 900.000 prebivalcev. Dr. Purdy, najvišji zdravstveni uradnik v Sydneyu, je podal poročilo o zdravstvenih razmerah mesta in je izjavil: »Sydney je od vseh mest na svetu, ki štejejo več kot pol milijona prebivalcev, najbolj zdravo in ima v tem oziru rekord.« Od 100.000 prebivalcev jih je umrlo leta

1924 samo 928, to se pravi 9,28 na tisoč. Od 1000 dojenčkov pod enim letom jih je umrlo samo 57. Povprečna umrljivost v zadnjih petih letih je bila 9,35 na tisoč. Purby primerja s Sydneyem ona velika ameriška mesta, ki imajo najboljše zdravstvene uredbe, in dobi za New York 11,2 odstotka umrljivosti, za Chicago 11,1, za Philadelphia 12,7. V Sydneyu zniža poleg izbornih zdravstvenih naprav umrljivost tudi izredno ugodno podnebje. — V Sloveniji znaša umrljivost povprečno 18 odstotkov.

Kako diplomati žanjejo dobiček od vojne. Polkovnik Edward H. House, bivši privatni svetovalec predsednika Wilsona, ki je spremljal Wilsona na vseh njegovih potih med svetovno vojno, bo dobil za svoje »Spomine« več kot milijon dolarjev. House je opisal v svoji knjigi vse svoje intimno življenje z Wilsonom. Samo listi, ki so objavili njegove »Spomine«, so mu plačali 175.000 dolarjev.

Pop ubil ženo, otroka in sebe. A. H. Nikolin, wilkesbarški župnik grško-katoliške pravoslavne cerkve sv. Nikolaja v tem mestu, je te dni ubil svojo ženo in sina, potom pa še samega sebe. Predno je sebe usmrtil, je zažgal župnišče. Gasilci, ki so pogasili ogenj, so našli tri mrliča. Poročilo ne pove vzroka.

Zganjarna v drevesu! V ogromnem deblu rdečevca (to je drevo, ki menda raste samo v Kaliforniji) so našli čumnato, 24 čevljev dolgo in široko, v kateri je bil ogromen kotel za kuhanje žganja. Pod kotlom so kurili s petrolejem. Vhod v drevo je bil zakrit s platnom, na katerem je bila umetno naslikana skorja drevesa. Prohibična oblast je v imenu zakona »zaprla« drevo za eno leto kakor zapre poslopje, v katerem se kuha žganje.

Belokožni posilnež zamorke poslan v norišnico! Charles Marchant, sin bogatega trgovca v Ameriki, ki je posilil 12letno zamorsko deklico, je bil prejšnji teden poslan v norišnico. Psihijatri so izjavili pred sodiščem, da fant ni pri zdravi pameti. Sodnik je nato razpustil poroto in pozval drugo, ki je sodila o mentalnem stanju obtožence. Ta porota je v eni uri dognala, da je mladi Merchant blazen. To je bil prvi slučaj v Kentuckyju, da je belokožec posilil zamorko.

Smrtna nesreča vicekonzula v New Yorku. Newyorški nemški vicekonzul in njegova žena sta bila povožena od avtomobila. Konzul je podlegel poškodbam.

Socijalistični kongresnik V. L. Berger je zadnjič predložil resolucijo za prid onim emigrantom, ki so vtiho-tapajo ali na kak drugi nepostaven način pridejo v Združene države. Resolucija se glasi, da vsi inozemci, ki so prišli v Združene države protizakonito, naj ostanejo tukaj in vsak naj plača 25 dolarjev kazni. Ta denar naj se nalaga v posebni fond, ki naj se rabi za pogozdovanje goličav.

Čudna železniška nezgoda v Ameriki. Potniški in tovorni vlak sta vozila vstric po dveh paralelnih progah, ko se je zlomila os pri vozu tovornega vlaka. Voz je odletel v potniški vlak in ga razmetal. Ubit je bil železniški kurjač in dva potnika sta bila ranjena. Podrtine obeh vlakov so ležale na vseh štirih progah pennsylvanske železnice in promet je bil ustavljen za štiri ure.

Na tisoče avtov ostalo v snegu. Zadnji snežni viharji v Chicagu so hudo udarili avtomobiliste, ki so bili na potu v Chicagu z dežele. Kakor poročajo iz podeželskih krajev, stoji ob cestah na tisoče avtov, ki so obšli v zametih. Okrog 600 vseučilišnikov v Urbani, ki so se peljali domov v Chicagu na velikonočne počitnice, je moralo pustiti avtomobile ob cesti ali v garažah malih mest, če so bili tako srečni, da so jih dosegli. Med potjo so se poslužili vlaka.

Kultura.

Drama.

Torek, 27: Zaprtlo.
Sreda, 28: »Pygmalion«, D.
Četrtek, 29: »Deseti brat«, B.
Petek, 30: Zaprtlo.
Sobota, 1: »Borba«, Izv.
Nedelja, 2: »Pegica mojega srca«, Izv.
Ponedeljek, 3: »Idiot«, A.

Dnevne novice.

Samostojni kmetje, odnosno sedanji eksponenti radičeve stranke v Sloveniji so imeli v nedeljo svoje zborovanje v Ljubljani in sicer v gostilni pri »Levu«. Bajle so v svojem optimizmu našli kar 200 delegatov s Prepe-luhom in slovenskimi radičevci in slovenskimi republikanci. Bili so tudi štajerski zastopniki, ni bilo pa Drogenika in ni bilo Mrmolje in tudi ni bilo Ureka in Keneta. Samostojni kmetje že vedo zakaj ne. Pucelj je bil izredno dobre volje, ker se Radiču zopet obeta, da pride v vlado in da bo tudi Pucelj preskrbel udobno mesto, čeprav je že Radič sam izvedel, da se Pucelj baje baha po Sloveniji, da samo on odločuje o upravnih in zlasti prosvetnih okoliščinah v Sloveniji. Tako dobre volje je bil, da je celo žrtvoval svojo stranko in vanjo pritegnil vse »upornike« in celo mešanico nazval s slovensko kmetjsko stranko tako, da bo v slabših pozicijah še vedno mogel operirati z SKS in da za eventualne metamorfoze ne bo treba spreminjati prvotnega krstnega imena, kar je vedno merodno in nepriljudno. Torej Puceljeva stranka, če je namreč še Puceljeva, se danes imenuje slovenska kmetjska stranka in ker nosi predvsem naslov slovenska, diši torej po klerikalizmu in po separatizmu in je demokrate, očetovske demokrate strahovito njezilo in jim ni mogoče odpustiti tega greha. Demokrati so si želeli Pucelja v drugačni obliki in ne gre jim v glavo, da bi bile Velike Lašče še na slovenskem teritoriju in ne gre jim v glavo, da bi Pucelj še znal slovensko in se ne popolnoma ujedini, kot je to storil Žerjav et consortes. Demokrati so namreč mnenja, da bi bilo že skrajno potrebno, da se slovenski poslanci odvadijo jezika narodne manjšine v Jugoslaviji in se oprimejo državnega jezika in državnih manir. Zato je Puceljev greh težak in spovednik Žerjav ga bo težko odpustil. Kajti demokrati ne znajo odpustiti in neradi odpustajo, zakaj bi pa onemogel človek odpustil? Ali Pucelj se za odpustanje tudi dosti ne briga in tudi ne utegne, ker baje zbira gradivo za svoje spomine in jih namerava v doglednem času izdati v večjem obsegu kot Suklje. Zaveda se namreč, da naša literatura ne premore dosti memoarjev. In tudi to je nekaj.

Bojazen pa taka. Kakor znano, je v Ljubljani izhajal tednik »Del. kmet. list«, glasilo Gustinčičeve skupine. Vladi, odnosno policiji se je zazdel nevaren in list je ustavila. Argumentov za svoj ukrep je navedla cele strani, češ, da je prinašal članke in uvodnike, ki seveda najbrž niso bili v skladu z obstoječimi tendencami raznih gospodov. Nam se list ni zdel nevaren in obsojamo ustavitve najostreje, čeprav tudi mi nismo soglašali z listom. Ker smo pa za svobodo prepričanja, nikoli nismo listu odrekli eksistenčne pravice in smo zato, da se naj listu pusti svoboda, da more svobodno utemeljevati svoje ideje in naj te izzovejo idejni boj, ki je edino uspešno borbeno sredstvo; na ta način, kot misli vlada, se pa ideje ne ubijajo in je njen zadnji korak le v njeno lastno škodo.

Diktatura nam je pred dnevi v resnici pretela, ker ni bilo nikogar, ki bi bil voljan prevzeti vladne posle in nadzirati neparlamentarno vlado. Demokratom je bilo to sicer všeč, ker so se nadejali, da bo šel Radič v luknjo, za njim mogoče še Korošec, ker se je smrtno zameril nekaterim vladnim krogom, in da bo pogorel še Pucelj ter znova začel z mesarijo in gostilno, čeprav je že precej pozabil na svoj pravi poklic. Pa so se demokrati spet zmotili, diktatura je preprečil Uzunović in se na demokrate sploh niti oziral ni. In to je demokrate najbolj zadelo. Še bolj jih pa boli, ker se je Pašić Pribečević ponudbam samo nasmešnil in še zdaleka ni upanja, da bi se usmilil zbeganih demokratov in jih pritegnil v vladne posle.

Radiču bi bila pri kongresu njegove stranke kmalu slabo predla. Vse poslopje, kjer je zborovala stranka, je bilo zastraženo in samo določenihi minuti so še čakali, in Radič bi bil zopet romal v luknjo. Radič je to slutil in vsaj pred kongresom ni hotel biti vkle-njen, in se je zato na vsak način hotel izmuzniti iz zborovalne dvorane. Uda-

no je bil pripravljen na vse in čakal in čakal... dočakal pa iznenadenje. Uzunović je namreč presenetil policijo s brzotjavko, v kateri je aretacijo Radiča prekleal. Upal je tako, da pridobi Radiča za svojo vlado. Kajti Uzunović je s svojo neparlamentarno vlado v zadregi in bi se iz zadrege rad izkopal in Radič bi ga lahko. In ga tudi bo, že iz hvalečnosti, da ga je Uzunović rešil zopetne ječe, pa čeprav bi se mu tudi v zaporu ne godilo slabo.

Za rezervne oficirje. V 4. številki »Ratniškega Glasnika«, mesečnika Udrženja rezervnih oficirja i ratnika, stran 126—129, je objavljen pravilnik ministrstva vojske in mornarice o podeljevanju denarne podpore aktivnim in rezervnim oficirjem in oficirjem-invalidom, radi zdravljenja v kopališčih, sanatorijih, in drugih klimatskih krajih. Ta denarna podpora se daje tistim rezervnim oficirjem, katerih bolezen izvira iz posledic vojne in katerim zaradi materialnega položaja ni mogoče, da se zdravijo brez te podpore. Podpora se daje za toliko časa, kolikor časa traja bolezen, a največ za 30 dni. Podpora znaša za oženjene 70 dinarjev, za neozenjene pa 50 dinarjev dnevno. Premoženske in družinske razmere morajo biti dokazane z dokumenti pristojnih oblasti. — Članstvu ljubljanskega pododbora je ta pravilnik na razpolago vsak delavnik od 18. do 19. ure v društvenem lokalu v Kazini.

Pomočniški zbor brivcev, frizerjev in lasničarjev naznanja svojem članstvu, da se bo na 1. maja delalo do 12. ure. Obenem obvešča članstvo, da se udeležiti izleta na Fužine. Zbirališče od 1. do pol 2. na vrtu restavracije »Novi svet« ob vsakem vremenu. Odbor.

Ambulatorij in ekspozitura okrožnega urada za zavarovanje delavcev z dnem 28. t. m. se preselita iz dosedanjih prostorov v Gradišcu št. 2 v nove prostore na Miklošičevi cesti 20. Dne 28. t. m. posluje ekspozitura in ambulatorij še v dosedanjih, dne 29. t. m. pa že v novih lokalih.

Nesreča pri igranju. V Šiški so se igrali otroci iz barak. Zašli so tudi na progo za artiljerijskim skladiščem. Sedemletni Alojzij Medvešek je splezal na vagon, pa pri tem omahnil in tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo. Prepeljati so ga morali z rešilnim vozom v bolnico.

Skesan grešnik. Na policiji se je javil še dokaj mlad brivski pomočnik Jakob L. iz Zakota pri Brežicah in se skesano izpovedal, da je grešil in sicer, da je zapravil zaupani mu denar, s katerim bi moral nakupiti nekaj brivskega orodja. Prosil je, da ga naj kar obdrže v zaporu, češ, da ne boste imeli potem sitnosti z menoj. Oddali so ga v zapore deželnega sodišča.

Bahala se je, da se je rodila s sedmimi zobmi in da ji je zato dana posebna milost božja, s katero ji je omogočeno gledati v duše vseh ljudi in prorokovati bodočnost vsakega posameznega. In res je začela s svojim proroškim poslom in sicer Marija Jankovič iz Subotice. Od različnih lahkovernežev je izvalila nad dvajset tisoč dinarjev in se prav pošteno mastila z denarjem. Policija se je pa začela z njo zanimati in jo tudi aretirala.

Nesreča. Pred ljubljanskim seme-niščem je padla Rotar Marija, kuharica velikega župana Baltiča. Pri padcu si je zlomila nogo in so jo morali z rešilnim vozom odpeljati v bolnico.

Na Selu je v pražarni kave, last Justine Rojčeve, izbruhnil požar. Nesreče ni povzročil; od dima omanljene-ga ključavničarskega pomočnika so pa le morali prepeljati v bolnico.

Na Miklošičevi cesti se je prevrnil avtomobil, ker šofer ni zapazil, da cesto v bližini frančiškanov popravljajo. Bilo je ponoči in zavora ni bila razsvetljena. V avtomobilu je bilo troje oseb, ki pa niso bile poškodovane.

V Rušah pri Mariboru so neznani zlikovci uničili vse sadne nasade nekaterim posestnikom. Nasekali in polomili so sadno drevje tako, da se bo v kratkem posušilo. Težko prizadetih je okrog 5 posestnikov. Ves dolgoletni trud jim je popolnoma uničen.

Šport.

Izid nedeljskih prvenstvenih tekem.

ZSK Hermes : SK Svoboda 4 : 0 (0 : 0). Prošlo nedeljo se je odigralo takorekoč predzadnje kolo prv. tekem, pri katerem so nastopili trije pari protivnikov, upoštevajoč tekmo med rezervama Primorja in Jadrana.

Svoboda, ki je imela močnega protivnika v ZSK Hermes, je s svojo igro naravnost presenetila. V kolikor je zaostajal napad, v toliko ga je nadkriljevala obramba.

Tekma se je vodila v dokaj hitrem tempu, ki sta ga skoro izdržali obe moštvi. Početkoma je večkrat Hermes napadel, a mu je Svoboda tudi vračala. Tempo je postajal čimdalje bolj oster. Svoboda v obrambi lepo odbija nasprotnikove napade. Ugaja povsem ambicija in požrtvovalnost moštva Svobode, kar je doprineslo do tega, da je ostal prvi del tekme neodločen.

V drugem polčasu ista slika. Svoboda se bori z voljo in zavestjo, medtem ko skuša Hermes doseči zmago na vsak način, kar se mu tudi posreči.

Ako pomislimo, da je Hermes dosegel v pomladanski sezoni lepe uspehe, med drugim je omembe vredna zmaga nad Jadrano 5 : 1, tedaj je gornji rezultat, ki ga je dosegla Svoboda, nadvse dober.

SK Jadran : Akad. SK Primorje 2 : 0 (2 : 0). Ta rezultat je iznenadil. Povsem gotovo se je pričakovalo, da bodo akademiki zmagali, ugibalo se je le o diferenci golov. Medtem pa so Jadranaši prijetno iznenadili pričujočo publiko, ki se ni vedla preveč sportno.

Tekma se je odigrala med deževnim nalivom tako, da je razmočeno in blatno igrišče povsem onemogočalo regularen potek igre. Seveda je bilo to za Jadrano moštvo gotov plus, kajti akademiki s svojo tehniko ne zmorejo na takem igrišču prav nič, kar je bilo tokrat očitno. Navala Primorja, ki je inače dobro kombinirala, se ni mogla znajti na mokrem terenu, a v ostalem se je pustila preveč kriti od nasprotnika.

Početkoma je Jadran ostro napadal ter celo dalj časa oblegal primorjanska vrata. V tem času je tudi zabil oba gola. Vratar Primorja je obkrožil žogo, ki pa mu je vsled mokrote zdrčala iz rok, kar so Jadranaši koristno izrabili.

Protinavale Primorja ne prinesejo uspehov, čeprav dalj časa napadajo Primorjaši Jadrano svetišče.

V drugem delu igre absolutna premoč Primorja, ki pa ne more tega iz-

koristiti v zaželjene gole. Krivdo na tem nosi njegov napadalni kvintet, ki je igral prekomodno in se ni znal prilagoditi razmočenemu terenu. Tudi obe krili sta zastreljali nekaj prav lepih situacij.

Jadrano moštvo je igralo s pravo ambicijo, požrtvovalnostjo, kar je primorjanskemu moštvu manjkalo. V tehničnem in taktičnem oziru so zaostajali sicer so Primorjaši nadkriljevali, pa so jih v startu in postiranju. Ermana II. so tako dobro krili, da ni mogel imenovani priti sploh do strela.

Sodil je tekmo dobro in objektivno g. Hus, kateremu je skušal gotov del prisotne publike z neprimernim vzklkanjem otežkočiti izvršitev njegove dolžnosti.

ASK Primorje rez. : SK Jadran rez. 4 : 2. Obojestransko raztrgana igra, vendar je rezerva Primorja, ki je nastopila le z 9 igralci, v vseh ozirih nadkriljevala Jadranaše.

Za zvezo socialističnih občin.

Črna, 23. aprila.

V »Delavski Politiki« sta izšla že dva članka o potrebi, da se vsi socialistični občinski zastopniki združijo v posebni organizaciji. Kdor ima količnik smisla za socialistično občinsko delo in za dobrobit občanov mora le želeči, da bi prišlo čimprej do uresničenja te idealne misli. Kakor je potrebna enotnost v delavskem gibanju sploh, tako je potrebno tudi enotno delo v vseh onih občinah, v katerih imamo socialisti večino.

Kaj je občina? S čim se peča občina?

Če odgovorimo na ta vprašanja, tedaj šele vidimo, koliko smo grešili, da nismo že prej delali po enotnem načrtu, ki ga pa moremo ustvariti šele tedaj, ko si ustvarimo zvezo vseh socialističnih županov in odbornikov.

Občina je v državnem ustroju to, kar pri telesu posameznik. Država je sestavljena iz številnih občin, kakor je telo sestavljeno iz številnih členov. Posamezni deli lahko ovirajo in kvarijo razvoj in zdravje telesa. Isto je tudi z občinami, ki so lahko na potu interesom delovnega ljudstva, če ne vršijo pravega dela.

Kakršne občine takšen je srez, takšna je oblast, in končno celota, odnosno država. Mnogo socialističnih občin bo tvorilo socialističen srez in mnogo teh srezov oblast. Če bomo šli smotreno na delo, bomo kmalu zaznamovali

uspehe, na katere bo delavski razred v doglednem času lahko ponosen. Vemo torej, da je občina začetek in konec države, vsled tega moramo tudi spregovoriti o njenih nalogah.

Občine, katere so v meščanskih rokah, v rokah takozvanih kapitalističnih zastopnikov, imajo interes na tem, da kolikor mogoče malo izdajo, ker s tem olajšajo kapitalistom plačevanje občinskih doklad. V onih občinah, kjer nimajo delavei, kmetje in mali obrtniki svojega zastopstva, se navadno zanije nikdo ne briga. Socialistična občina pa ne sme delati po gori omenjenih vzorih, marveč ravno nasprotno. Najprej je treba skrbeti za vse ono, kar ljudstvo najbolj potrebuje in zahteva. Glavna naša naloga je, da ščitimo delavca, kmeta in obrtnika pred izkoriščanjem kapitalizma. Skrb za uboge in onemogle ter nezaposlene, je prva in najnujnejša točka vsake socialistične občine. Stanovanjsko vprašanje je tudi zlo, ki uničuje delavca in obrtnika. Tudi v tem oziru morajo v prvi vrsti občine poseči vmes in poskrbeti, da se zidajo stanovanjske hiše, zlasti za najpotrebnejše sloje, da se tako omili bedo, ki tlači na stotine revnih družin. Z intenzivnim delom se da znatno preprečiti tudi izkoriščanje ubogih družin od strani lišnih posestnikov.

Ustanavljati se morajo nadalje kmečke zadruge in slično s pomočjo občin, da morejo služiti svojemu namenu. Dvigniti se mora nadalje s pomočjo in sodelovanjem občine ljudska izobrazba v vseh duševnih in tehničnih pogledih. Izboljšati se morajo komunikacije in prometna sredstva; kjer jih še ni pa uvesti nova. Nešteto in nešteto nalog čaka posebno one občine, v katerih smo socialisti že v večini, odnosno, kjer v doglednem času homo.

Marsikateri nalogi posamezna občina ni kos, zato je toliko bolj potrebno širše medsebojno sodelovanje vseh takih občin. Ravno s tega stališča je že skrajni čas, da ustvarimo čimprej organizacijo, ki bi se naj imenovala Zveza socialističnih občin v Sloveniji.

Ne smemo torej več razmišljati, ali bi ali ne bi, marveč treba takojšnjih priprav, stvarnih predlogov, nasvetov in dejanj. Po mojem mnenju naj bi se Zveza osnovala po srezkih podvezah, s sedežem na kraju, kjer je srezko poglavarstvo in v oblastno Zvezo s sedežem na kraju velikožupanske oblasti.

Oblastni zvezi, ki bi naj zaenkrat obsegale mariborsko in ljubljansko oblast, naj tvorita centralno zvezo s sedežem v oni oblasti, kjer je večina so-

socijalističnih občin. Ustanovne občne zbore naj bi sklicalo vodstvo stranke in sicer v zgoraj navedenem smislu.

Podajam sodrugom v preudarek moje skromne misli, v trdni nadi, da bomo prišli tudi v tem oziru do dejanj. Mislim, da se vsakdo zaveda velikega pomena take organizacije ter da bomo po svojih močeh vsi delali na tem, da se čimbolje uveljavijo načela in program socializma vsaj tam, kjer nam je dana možnost.

F. D.

Studenci pri Mariboru.

Ze pred štirimi leti je občinski odbor sklenil, da se nabavijo svarilni napisi proti prehitri vožnji avtomobilov in motornih koles, in sicer se je dovolila hitrost 15 km na uro. Ker pa nekateri lastniki avtomobilov in motornih koles teh svarilnih napisov sploh ne upoštevajo in se z njimi še norčujejo ter vozijo kar z 50—60 km, je občinski odbor v svoji seji, dne 15. aprila na predlog soc. kluba enoglasno sklenil, da se jih potem časopisja še ponovno opozori in če to ne bo pomagalo, se bo proti vsakemu, ki teh cestnih predpisov ne bo upošteval, strogo postopalo. Če pomislimo, da so pri nas glavne ceste kakor Aleksandrova in Kralja Petra vsak dnevni čas z ljudmi kakor tudi z tovornimi vozovi prenapolnjene in da posečajo te ceste tudi šolski otroci, si lahko predstavljamo nevarnost in nesreče, katere se lahko pripetijo vsled tega brezobzirnega divjanja od strani gotovih kapitalistov. O neznosnem prahu, ki se obenem povzroča niti ne govorimo. — Ze nekaj časa sem opazujemo, da se nahaja pri nas precejšnje število psov, ki se klatijo okoli brez gospodarja in povzročajo posebno sedaj spomladi na polju škodo, kjer si iščejo živeža. Pa tudi lastniki psov so v večjih slučajih malomarni in se za psa ne brigajo in ga prepuste svoji usodi. Pripetilo se je tekom letošnjega leta že več slučajev, da so bili ljudje od psov ogroženi; kako usodepolna more taka rana postati ni treba še posebej pripominjati. Opozarjamo vse lastnike psov, da ne zadostuje samo vplačilo predpisane občinske takse, katere je sploh minimalna, ampak da se v prihodnosti držijo tudi tozadevnih predpisov. Ne zadostuje namreč, da se plača za psa kot varuha hiše 1 Din in potem pes kolo vrati v vsaki ulici in mu je veriga popolnoma tuja stvar. Potrebno bi bilo, pri prihodnji priliki na to pasjo sodrgo opozoriti konjača, ki se bo gotovo za to zanimal.

Zaloga pohištva in pletenih izdelkov!

Kdor želi pohištvo za svoje stanovanje, ali želi popolniti, kar mu manjka, naj se ogleda veliko zalogo „Produkcije“ na Tržaški cesti v Ljubljani. — Na pismeno povprašanje takoj odgovor. — Priloži naj se znamka.

„PRODUKCIJA“
LJUBLJANA, Tržaška cesta, kolonija „Stan in Dom“.

196

Konzumentje! Konzumentje!

Nakupujte svoje potrebščine

v prodajalnah

Konsumnega društva za Slovenijo r. z. z o. z.

Solidne cene. Točna postrežba.
Dobro blago.

Učlani se lahko v vsaki prodajalni. Pristopnina Din 2:50.
Delež Din 300.—. Jamstvo enkratno.

133

SPLOŠNO KREDITNO DRUŠTVO V LJUBLJANI

Aleksandrova cesta 5

r. z. z o. z.

Ustanovljeno 1. 1898

SPREJEMA

hranilne vloge na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.

na menice, zastavna pisma in lombard po ugodni obresti meri.

Pisarna: Ljubljana, Aleksandrova cesta števil. 5